הלכות בציעת הפת

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן קסו – הפסקה בין בציעה לנטילה

א מעיקר הדין מותר לדבר בין הנטילה לברכת המוציא, ומכל מקום טוב ונכון להזהר שלא לדבר כלל בין הנטילה להמוציא, בין בחול בין בשבת. ומכל מקום אם שמע קדיש או קדושה בין הנטילה להמוציא, או שמע איזו ברכה מחבירו, עונה אמן אחר הקדיש והברכה. [ילקוט יוסף, חלק ג׳ דיני ברכת המזון וברכות עמוד צח. הליכות עולם חלק א׳ עמוד שמב].

ב נכון להזהר היכא דאפשר שלא לשהות שיעור כדי הילוך כ״ב אמה בין הנטילה לברכת המוציא. וראוי להחמיר היכא דאפשר גם בשיעור כדי הליכת כ״ב אמה בפסיעות גסות, ולא רק בשיעור של הליכה עקב בצד גודל. אולם כשבני הבית רבים, מותר להמתין להם בסעודות שבת עד שהכל יטלו ידיהם, אף שעובר זמן בין הנטילה לברכת המוציא יותר מהשיעור הנ״ל. ומכל מקום יש לזרזם ליטול ידיהם בלא שום עיכוב. [ילקוט יוסף, דיני ברהמ״ז וברכות עמוד צט].

ג מעיקר הדין מותר להתעסק באיזה עסק קטן בין הנטילה לברכת המוציא, כגון ליתן צדקה לעני, או לראות השעה והמטבע, וכדומה. ורק ממדת חסידות ראוי שלא להפסיק כלל בין הנטילה לברכה. ואם חושש שמא יטרד בעסקו, ויבוא לידי הפסק גדול והיסח דעת, יברך המוציא ויטעם מהלחם, ואחר כך יתפנה לעסקו. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קא].

ד מותר ליטול ידים בריחוק מקום מחדר האוכל, ואין צריך להחמיר ליטול ידים סמוך למקום אכילתו. ומה שכתב מרן בשלחן ערוך ״וטוב ליזהר״ בזה, אין זה מן הדין, אלא ממדת חסידות. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קא, ועמוד תש. שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רפט].

ה והוא הדין בשבת וביום טוב שמותר לצאת אחר הקידוש למטבח או לחצר כדי ליטול ידיו לצורך הסעודה. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קא בהערה].

סימן קסז – דיני בציעת הפת

א יבצע ממקום שהפת נאפה יפה ביותר, ואם הפת נחרך קצת בעת האפייה מתחתיו, לא יחתוך מהחלק השרוף, אלא יחתוך מהחלק שנאפה יפה, כדי שהברכה תהיה על פת נאה. [ילקוט יוסף, חלק ג׳ דיני ברכת המזון וברכות עמוד קב].

ב יחתוך מעט מהלחם, ויתחיל לברך, ואחר סיום הברכה יפריד החתיכה לגמרי מהפת. אך בשבת ויום טוב, לא יחתוך כלל קודם הברכה. ומכל מקום אם שכח וחתך מעט מהפת בשבת ויום טוב, לא הפסיד על ידי זה מצות לחם משנה, שכל שאוחז בפרוסה ושאר הככר עולה עמו הוי כשלם. [ואם אין לו לחם משנה בשבת, יבצע על פרוסה]. [ילקו״י שם עמוד קיב. וע״ש בהערה]

ג לא יחתוך את הלחם בשעת הברכה עצמה, דלכתחלה אין לעסוק בשום דבר בעת שמברכים, אפילו תשמיש קל כזה. אולם מעיקר ההלכה כל הקפידא בזה היא בברכות דאורייתא, כמו ברכת המזון, או בתפלת שמונה עשרה, אבל בברכות דרבנן מעיקר הדין אין איסור להתעסק בתשמיש קל, אך בכל זאת ראוי ונכון להחמיר בזה גם בברכות דרבנן. [ילקוט יוסף, ח״ג עמוד קג בהערה].

ד אם יש לו פת שלם מצוה מן המובחר לבצוע עליו גם בימות החול. [ילקו״י שם עמ׳ קג בהערה].

ה יברך ״המוציא לחם מן הארץ״, ויתן ריוח בין לחם לבין ״מן הארץ״, ואם בירך מוציא לחם מן הארץ, יצא. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קג].

ו לכתחלה יברך במקום הסעודה, אך בדיעבד אם בירך על הלחם במקום אחד, וטעם מהלחם, וממשיך בסעודתו במקום אחר, אין בזה קפידא. [ילקו״י, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קד בהערה].

ז אחר שבירך המוציא יאכל מיד, ולא ידבר בין הברכה לטעימה. ואם שח יחזור לברך, אלא אם כן דיבר מענין הסעודה, כגון אם ביקש שיביאו לו מלח כדי לטבל בו הפת, או ליפתן, וכדומה. אולם לכתחלה לא יפסיק לדבר גם מענין הסעודה. [ילקוט יוסף, דיני ברכות עמוד קד].

ח לא יתחיל לברך קודם שיתפוס בידיו את הלחם, וטוב שיתן ב׳ ידיו על הפת בשעה שמברך. ונהגו לטבל הפת במלח. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קו בהערה].

ט מי שיש לו בתי ידים [כפפות] הנכון הוא להסירן בעת שמברך המוציא. אבל מי שיש לו גבס בכף ידו, מותר לו לבצוע על הפת, ואין צריך ליתן לאחד מבני הבית שיבצע על הלחם. [ילקוט יוסף, שבת כרך א׳ עמוד שי, סי׳ רעד סעיף יד].

י לאחר שבירך המוציא יאכל מיד, ולא יפסיק אפילו בשתיקה בין הברכה לטעימה. [שלכתחלה אין ראוי לשהות בכל ברכה בין ברכת המצוה לעשייתה, אפילו בשתיקה בעלמא, שיעור כדי אמירת "שלום עליך רבי"]. ולכן מה שיש נוהגים בשבת שאחר ברכת המוציא פורסים בסכין את כל הפת, להכינו לבציעה לכל המסובים, ורק אחר החיתוך טועמים מהלחם, אין נכון לנהוג כן לכתחלה, אלא מברך יטעם מעט, ואח"כ יחתוך לשאר המסובים. [ילקוט יוסף דיני ברהמ"ז וברכות עמ' קו].

יא היו מסובין יחד, ונתכוונו לצאת ידי חובת ברכת המוציא בברכת הבוצע, אין לשומעים לענות "ברוך הוא וברוך שמו" אחר הזכרת ה'. וצריכים כל השומעים לשתוק עד שיטעמו מהפת, ולא יפסיקו בשיחה בין שמיעת הברכה לטעימה. ואם הבוצע טעם מהפת, והמסובים דיברו בין הטעימה לברכה, לא יחזרו לברך. וטוב שיהרהרו הברכה בלבם. אבל אם השומע דיבר קודם שיטעם הבוצע, חשיב הפסק וצריך לחזור ולברך. ואם אחד מהמסובין אכל, אף על פי שעדיין לא טעם המברך, יצאו כולם ידי חובתם, ולא הוי הפסק. ואם המברך דיבר דברים בטלים מיד לאחר הברכה, קודם שטעם, וגם המסובים עדיין לא טעמו, המברך צריך לחזור ולברך אחר שעשה הפסק בין הברכה לטעימה, אבל השומעים שלא דיברו אינם צריכים לברך, אלא יטעמו מהפת על סמך ברכתו של הבוצע. [ילקוט יוסף, דיני ברהמ"ז וברכות עמוד קו, ובמהדורת תשס"ד עמוד תשמז. הליכות עולם חלק א' עמוד שמז, שמח].

יב לכתחלה אין לדבר דברים בטלים עד שיבלע מהפת, ואם דיבר בעודו לועס, אין צריך לחזור, שכיון שכוונתו לאכילה ולא לטעימה, כל שהחיך נהנה מהפת חלה הברכה ושפיר דמי. [וכן אם בירך שהכל על סוכריה או מסטיק עם טעם, והחיך נהנה, רשאי לדבר ואין צריך להמתין עד שיסיים מציצת כל הסוכריה]. אך לכתחלה לא ידבר אפילו דברי תורה עד שיבלע מן המאכל. [ילקוט יוסף, חלק ג' דיני ברכת המזון וברכות עמוד קט. הליכות עולם חלק א' עמוד שמה].

יג אם בירך המוציא, וטרם שטעם מהמאכל שמע קדיש וקדושה, אין לו להפסיק לענות לקדיש ולקדושה בין הברכה לטעימה. ובדיעבד אם הפסיק לדברים שבקדושה, או שענה אמן אחר עצמו, אינו חוזר ומברך, דספק ברכות להקל. ואם התחיל ללעוס, והחיך כבר נהנה מהפת, אף שעדיין לא בלע, יענה לקדיש והקדושה, או לאמן אחר ברכת חבירו, שרק לדברים בטלים יש להחמיר לכתחלה שלא לדבר עד שיבלע. ואם בירך והתחיל ללעוס המאכל, והוא קרוב לבית הבליעה באופן שקשה לו לענות לקדיש ולקדושה, די בהרהור אמן בלבו, ויקשיב וישמע עניית הקדיש והקדושה, ויהיה שומע כעונה. [ילקוט יוסף דיני ברכות עמ' קיא. הליכו"ע ח"א עמ' שדמ].

יד המברך ברכת הנהנין או ברכת המצוות, וענה אמן אחר ברכת עצמו, בדיעבד לא חשיב הפסק בכהאי גוונא. וכן אם היו מסובין ובירך כל אחד לעצמו, וענה אמן על ברכת חבירו לפני שטעם, או ענה אמן אחר קדיש, בדיעבד לא חשיב הפסק. אולם אם הפסיק בתיבה אחרת בין הברכה לטעימה או לקיום המצוה, הוי הפסק, ואף שאמר רק תיבה אחת, אפילו הכי הוי הפסק. [ילקו"י הל' ברכת המזון עמ' קיא. שארית יוסף ח"א עמ' שמח. הליכו"ע ח"א עמ' שדמ].

טו קודם שיאכל יתן מזון לפני בהמתו, שאסור לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו, או חיה או עוף שבביתו, שמזונותיהם עליו. ואסור אף לטעום קודם שיתן לפניהם מאכל. ויש אומרים שאין זה מעיקר הדין, אלא ממדת חסידות, שנכון והגון מאד לעשות כן. ויש אומרים שדבר זה הוא מעיקר הדין. וגם זה אינו אלא באכילה, אבל בשתייה אדם קודם לבהמה ולעוף. [ילקוט יוסף על הלכות ברכת המזון וברכות, עמוד קיא].

טז יש אומרים דדין זה הוא מן התורה. ויש חולקים. ועל כל פנים אין צריך שיתן האוכל בפניהם, אלא די במה שציוה ליתן האוכל לפניהם. וכבר הזהיר מרן החיד"א, שיש לצוות ליתן מאכל לתרנגולים בכל בוקר, כדי שלא יעבור על איסור צער בעלי חיים, וכנודע ממעשה שאירע בימי האר"י ז"ל. [ילקו"י, דיני ברהמ"ז וברכות עמוד קיא].

יז אם אחר שבירך, קודם שטעם מן המאכל אמר "תנו מאכל לבהמה", אין זה נחשב להפסק, שהרי אסור לאדם לאכול קודם שיתן לבהמתו לאכול. וכתב הכל בו, דגם בזה אין לנהוג כן לכתחלה, ורק בדיעבד לא הוי הפסק. [ילקו"י שם. הליכות עולם חלק א' עמוד שמו].

יח בשבת ויום טוב שיש מצוה לאכול, יש אומרים שאם הפסיק בין הברכה לטעימה ואמר שיתנו אוכל לבהמה, הוי הפסק. אחר דבשבת ויו"ט אין איסור לאכול קודם שיתן אוכל לבהמתו. ויש חולקים, ובדיעבד אין צריך לחזור ולברך. [ילקוט יוסף דיני ברכות עמו' קטו].

יט המגדל כלב בביתו (כגון ביישובי ספר, או באופן שמותר לגדל כלב), או חתול, וכדומה, צריך להזהר לכתחלה שלא לאכול קודם שיתן בפניהם אוכל, שגם בבהמה וחיה טמאים יש להזהר בזה לכתחלה. [ילקוט יוסף, חלק ג' דיני ברכת המזון וברכות עמוד קטז].

כ כל האיסור לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו, הוא בבהמה שלו, אבל בבהמה של אחרים הנמצאת בחצרו, ואין מוטל עליו להאכילה, מותר לאכול קודם שיתן לפניה מאכל. [הליכות עולם חלק א' עמוד שנב].

כא שכח ואכל ולא בירך המוציא, אם אפשר לו לאכול עוד מעט מהפת, טוב שיברך ויאכל. ואם סיים סעודתו ואי אפשר לו לאכול עוד מהפת, לא יברך המוציא אחר האכילה. ואם הוא מסופק אם בירך המוציא או לא, אינו חוזר ומברך. ומותר לו לאכול לכתחלה בלי ברכה [כשיש לו ספק אם בירך]. ואם אפשר ישמע הברכה מאחר ויצא ידי חובתו. [ילקו"י, הלכות ברכות עמ' קיח].

כב מי שטעה ובירך על הלחם בורא פרי האדמה, או שהכל, או בורא מיני מזונות, ולא תיקן תוך כדי דיבור לומר המוציא לחם מן הארץ, דעת הריטב״א [פ״ג מהלכות ברכות] שלא יצא ידי חובתו, אחר שחכמים הפקיעו שם של פרי בנוסח הברכה. ויש אומרים שיצא ידי חובתו, דסוף סוף החטים יצאו מהאדמה, ולא שיקר בברכתו. אולם לכולי עלמא אם בירך על הלחם בורא פרי העץ, לא יצא ידי חובה, וחייב לחזור ולברך. והוא הדין בעוגה שאם בירך עליה בורא פרי האדמה, יצא. ואם בירך על היין בורא פרי העץ יצא. [ילקו״י, ח״ג הל׳ ברכות עמוד קיט].

כג אם במקום ברכת המוציא אמר בריך רחמנא מלכא מאריה דהאי פיתא, יצא. ובמקום שיש ספק או מחלוקת בפוסקים אם לברך או לא, אין לברך אפילו בלשון תרגום, כגון בריך רחמנא מלכא דעלמא וכו׳, שגם בזה יש חשש איסור ברכה לבטלה. אלא יהרהר הברכה בלבו ודיו. והנוהגים לתרגם בליל פסח את ברכת אשר גאלנו בלשון ערבי, אחר שאמרוה בלשון הקודש, אין למחות בידם בחזקה, שיש להם על מה שיסמוכו. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמ׳ קכא].

כד הבוצע יטעם ראשון, ואין המסובים רשאים לטעום מהלחם עד שיטעום הבוצע. ואם כל אחד אוכל מככרו ואין כולם זקוקים לככר שביד הבוצע, רשאים לטעום קודם. ובשבת וביום טוב נוהגים שבעל הבית בוצע על ב׳ ככרות, וכל בני הבית יוצאים בברכתו י״ח לחם משנה. והמברך יכוין להוציאם י״ח, וגם הם יכוונו לצאת י״ח. ואם רוצים לטעום קודם שיטעם הבוצע, צריך שיהיה לפני המסובים לחם משנה חוץ ממה שלפני הבוצע, ואז יהיו רשאים לטעום קודם הבוצע. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קכב].

כה אין נותנין לאחרים הלחם ביד, שאין נותנין ביד אלא לאבל. אלא יניח על השלחן לפניהם. והוא הדין בזה גם לבניו הקטנים היכולים ליקח הלחם שלפניהם. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד קלד]. ולא יבצע פרוסה קטנה מאד להמוציא, שנראה כצר-עין, וכן לא יבצע פרוסה גדולה מדי, שלא ייראה כרעבתן. אך בשבת יכול לבצוע פרוסה שתספיק לו לכל הסעודה. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קכב].

כו אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי רוב העונים. וכל זה כשמברך ומוציא אחרים ידי חובת הברכה, אבל אם כל אחד מברך המוציא לעצמו, אין צריך להמתין עד שיכלה אמן מפי העונים. ומי שאינו אוכל אינו יכול לברך המוציא להוציא אחרים ידי חובת הברכה. ואפילו בשבת ויום טוב שיש חיוב לאכול פת, לא יברך לו חבירו ברכת המוציא אם אינו אוכל עמהם. אבל לקטנים יכול לברך אף על פי שאינו אוכל עמהם, כדי לחנכם במצוות. [ילקוט יוסף, דיני ברכת המזון וברכות עמוד קכב].

סימן קסח – על איזה פת מברכין

א אם יש לו לחם שלם, נכון יותר לברך על השלם, אפילו אם הוא לחם קטן. ואם הלחם השלם הוא משעורים, והחתיכות הם מחטים, יניח הפרוסה תחת השלימה ובוצע משתיהן יחד. [שלחן ערוך סימן קסח סעיף א׳].

ב פת גמור אפילו פחות מכזית, מברך עליו המוציא. אבל לאחריו אינו מברך כלום, כל שלא אכל כזית. [שלחן ערוך סימן קסח סעיף ט].

ג פיצה הנאפית בתנור עם בשר או גבינה, ונילושה במים, יש לברך עליה ברכת המוציא. ואם אכל שיעור כזית מברך ברכת המזון. [שלחן ערוך סימן קסח סעיף יז]. ואם נילושה בחלב וטעם החלב ניכר בפיצה, יברך מזונות. ופשטידה (בצק ממולא בבשר וכדומה) הנאפית בתנור, מברכים עליה המוציא וברכת המזון. אבל פשטידה הנעשית מבצק עלים וכדומה, והעיסה נפרכת, אף שיש בתוכה בשר וכדומה, [הנקרא בורקס בשרי], מברכים עליו בורא מיני מזונות. וכן סיגרים הממולאים בבשר, העשויים מבצק עלים [שהוא קצת יבש שנכסס בשיניים], וכדומה. אבל פשטידא הנאפית מבצק רגיל ונילוש במים, וממולא בבשר או בדגים או בגבינה, ואופים אותה כעיסה רגילה, מברכים עליה המוציא וברכת המזון. [ילקוט יוסף על הלכות ברכות עמ׳ קכה, ובמהדורת תשס״ד עמ׳ תשה. שארית יוסף ח״ג עמ׳ רצו, שו״ת יביע אומר ח״ט חאו״ח סי׳ קח אות סד. הליכות עולם ח״ב עמ׳ קיד].

ד הספרדים ובני עדות המזרח נוהגים לברך על המצה לאחר הפסח, ״בורא מיני מזונות״ ולאחריה על המחיה. ויש למנהגם זה על מה לסמוך. אך מי שרוצה לנהוג לברך על המצה המוציא וברכת המזון, כשהוא קובע סעודה על המצה, [אפילו בלי שיעור קביעות סעודה שקובעים על עוגה], יכול לנהוג כן, אחר שהמצה עשויה לאוכלה עם מיני ליפתן וכדומה, ואינה דומה לפת הבאה בכיסנין הבאה בדרך כלל לקינוח סעודה. וחסידים ואנשי מעשה נוהגים לאכול המצה בתוך סעודה של פת גמור, או שקובעים סעודתם על המצה, שהוא שיעור שבעים ושנים דרהם, שהם מאתים ושש עשרה גרם, ואז מברכים על המצה המוציא וברכת המזון בלי פקפוק. וצריכים ליטול ידים כדין פת, בלי ברכה. (והמברכים יש להם על מה שיסמוכו. וכשאוכל שיעור 162 גרם, יטול ידיו בלי ברכה). ויש שפוטרים הברכה הראשונה של המצה בטעימה מפת גמור, ובכהאי גוונא יברכו ברכה אחרונה ״מעין שלש״. ומי שאינו רגיל לאכול פת כלל, מסיבות בריאותיות וכדומה, אלא מצה בלבד, יברך עליה המוציא וברכת המזון. ומנהג האשכנזים לברך על המצה המוציא וברכת המזון בכל השנה כמו בפסח. [ילקוט יוסף, חלק ג׳ דיני ברכת המזון וברכות עמוד קכו. והוא על פי מעשה רב].

ה המטגן פרוסת לחם שאין בה כזית, אף שיש בה תואר לחם, מברך בורא מיני מזונות. וכן פירורי לחם מבושלים, שאין בהם כזית, אף שיש להם תואר לחם, מברכים עליהם בורא מיני מזונות, ומעין שלש. ואם יש כזית מן הפת, מברך המוציא וברכת המזון. [ילקו״י, שם עמ׳ קכז].

ו עיסה רגילה שיש עליה שומשמין, מברכים עליה המוציא לחם מן הארץ, ואם אכל שיעור כזית, מברך ברכת המזון. ואם יש בה הרבה שומשמין עד שאין ניכר טעם העיסה מרוב השומשמין, מברך עליה מזונות ועל המחיה. ואין חילוק בזה בין אם היו השומשמין על העיסה או שהיתה ממולאת מהם. [ילקוט יוסף, דיני ברהמ״ז וברכות עמ׳ קכח. הליכות עולם ב׳ עמ׳ קיד].

ז פת הבאה בכיסנין מברך עליו בורא מיני מזונות, ולאחריו ברכה אחת מעין שלש. (על המחיה). ופת הבאה בכיסנין הוא, פת העשוי כמין כיסים שממלאים אותם דבש או סוכר ואגוזים ושקדים ותבלין. וכן עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, וטעם תערובת מי הפירות או התבלין או החלב ניכר בעיסה, שמברכים עליהם בורא מיני מזונות. ואפילו אם הקמח עיקר, מברך עליה בורא מיני מזונות. ואם אין טעמם ניכר בעיסה, מברך עליה המוציא לחם מן הארץ. ופת שעושים אותה כעין יבשים וכוססין אותם, מברך בורא מיני מזונות ולאחריהם על המחיה. [ילקו״י ברכות עמ׳ קכט].

ח הקובע סעודה על פת הבאה בכיסנין (עוגה), דהיינו שאוכל למעלה מ-216 גרם, [כשיעור ארבע ביצים, וטוב להחמיר לאכול כשיעור 230 גרם] מברך על העוגה המוציא לחם מן הארץ, וברכת המזון. ואם התחיל לאכול את העוגה שלא על דעת לקבוע עליה סעודה, ובירך בורא מיני מזונות, ונמשך באכילתו, עד שאכל שיעור 216 גרם, יברך ברכת המזון, אף שבירך בתחלה מזונות. וכבר נתבאר לעיל שאם אוכל עוגה שיעור 162 גרם, יטול ידיו בלי ברכה. ואם אוכל שיעור 216 גרם, הרוצה לברך על הנטילה יש לו על מה שיסמוך. [ילקו״י, הלכות ברהמ״ז וברכות עמ׳ קכט].

ט כשקובע סעודתו על עוגה, צריך שיאכל כל כזית מפת הבאה בכיסנין בתוך כדי אכילת פרס. ואם אוכל פחות משיעור ארבע ביצים מברך בורא מיני מזונות, ולבסוף על המחיה. ומכל מקום נכון להזהר לכתחלה שלא לאכול מפת הבאה בכיסנין כשיעור שלש ביצים, דהיינו נ״ד דרהם, שהם כמאה ששים ושנים גרם. [ילקוט יוסף, דיני ברהמ״ז וברכות עמוד יז].

י מה שמצוי בכמה סעודות מצוה, שמביאים חלות מתובלות בסוכר, ומודיעים לצבור שאין צריך ליטול הידים, כיון שמברכים עליהם בורא מיני מזונות [באופן שהמתיקות ניכרת], יש להעיר, שאם קובעים סעודתם עליהם ואוכלים שיעור כ-216 גרם, צריכים לברך המוציא וברכת המזון. [וכבר נתבאר שאם אוכל 162 גרם מהלחם המתוק, נוטל ידיו בלא ברכה, וכל שכן כשאוכל 216 גרם שצריך ליטול ידיו]. וגם בחתונות הנערכות כיום עם חלות מתוקות יש לנהוג כן. [ילקו״י, דיני ברהמ״ז עמ׳ יח בהערה, ועמ׳ קל, וראה בשו״ת יביע אומר ח״י סי׳ יח שדחה מ״ש בזה בברכת ה׳ לברך המוציא וברהמ״ז על חלות מתוקות שאוכלים בחתונות, אף כשאינו אוכל 216 גרם, שכיום רגילים לקבוע סעודה בחתונות אף בפחות מ- 216 גרם, ואין דבריו נכונים, והם נגד דברי הרב בית דוד, הגר״א, הגר״ז, החיד״א, לקט הקציר, בן איש חי, בית מנוחה, כה״ח, ועוד, שכולם העידו על המנהג שאין מברכים המוציא וברהמ״ז אלא אם אוכל שיעור 216 גרם, והיאך לא חשש לסב״ל. ומה שחילק דבזמנם לא היו רגילים לאכול חלות מתוקות בחתונות, הנה מי יאמר לנו שבזמנם לא קבעו סעודה בחתונות על חלות מתוקות, ועם כל זה הצריכו שיהיה שיעור 216 גרם. וראה עוד בהליכות עולם ח״ב עמ׳ קיב, ובירחון קול תורה (אלול תשס״ג עמ׳ ג׳)].

יא כל דין זה של הקובע סעודתו על עוגה, ומברך המוציא וברכת המזון, הוא דוקא שהעוגה נאפית בתנור. אבל עיסה שבישלה או טיגנה, אינה נקראית לחם, ואף אם קובע סעודתו עליהם מברך בורא מיני מזונות ועל המחיה. ולכן על הזלאבייא של התימנים, מברכים בורא מיני מזונות ולאחריה על המחיה, אף אם קובע סעודתו עליה. וכן סופגניות שבלליתן רכה ונעשות על ידי טיגון בשמן, אפילו אם קבע סעודתו עליהם אינו מברך המוציא וברכת המזון, אלא בורא מיני מזונות ועל המחיה. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קלא].

יב הקובע סעודתו על פת הבאה בכיסנין (עוגה), שצריך לברך המוציא וברכת המזון, ושבע באכילתו, ונסתפק אחר אכילתו אם בירך ברכת המזון או לא, חוזר ומברך מספק, חוץ מברכה רביעית לעד האל אבינו וכו׳. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קלב].

יג בכל אכילה שהאדם אוכל אינו מברך ברכה אחרונה אלא אם כן אכל כזית בכדי אכילת פרס. אבל אם אכל כזית ביותר מכדי אכילת פרס, אינו מברך ברכה אחרונה כלל. וכן באכילה של מצוה, כגון אכילת מצה ומרור וכיוצא, צריך לדקדק לאכול כזית בכדי אכילת פרס. ושיעור זה הוא כשבע דקות וחצי. וטוב להחמיר בדברים שהם מן התורה לאכול כזית בארבע דקות. והקובע סעודה על עוגה, יש אומרים שדי שיאכל כזית מהעוגה בתוך זמן של אכילת פרס, שהוא בין ארבע לשבע דקות, ואף שאכל את שאר העוגה [בשיעור 216 גרם] קימעא קימעא, צריך לברך ברכת המזון. ולדינא צריך שיאכל כל כזית בשיעור תוך כדי אכילת פרס. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קלג].

יד הקובע סעודתו על פת הבאה בכיסנין, ובצירוף הבשר וכו׳ אכל שיעור ע״ב דרהם, לא חשיב כקובע סעודה על פת הבאה בכיסנין, שאין לצרף לשיעור זה מאכלים אחרים, אלא צריך שיקבע סעודה על העוגה ולא ביחד עם שאר המאכלים. [ילקוט יוסף חלק ג׳ דיני ברכת המזון וברכות עמוד קלג].

טו האוכל איטריות ושאר מעשה קדרה מחמשה מיני דגן, וקבע סעודתו עליהם, אינו מברך המוציא וברכת המזון, אלא יברך בורא מיני מזונות ועל המחיה. ואף בדיעבד אם בירך עליהם המוציא, לא יצא. אבל אם טעה ובירך עליהם ברכת המזון יצא. [ילקוט יוסף חלק ג׳ על הלכות ברכת המזון וברכות עמוד קלו].

טז עיסה שנילושה בדבש אפילו אם לא היה הרוב דבש, מברכים עליה בורא מיני מזונות, כל שהמתיקות ניכרת בעיסה. ולדעת הרמ״א מברכים עליה המוציא. [ילקו״י, הל׳ ברכות עמוד קלז].

יז מי שקבע סעודתו על פת הבאה בכיסנין, והיה בדעתו לאכול למעלה משיעור מאתים ושש עשרה גרם, ונטל ידיו ובירך המוציא, ונאנס ולא אכל שיעור זה, מברך ברכה אחרונה על המחיה ועל הכלכלה, אף שבירך בתחלה המוציא. ומה שבירך המוציא לא נחשב כמי שבירך ברכה לבטלה. ומי שאכל עוגה ולא היה בדעתו לקבוע סעודתו על זה, ותוך כדי אכילה נמלך ורוצה לקבוע על זה סעודתו, יכול להמשיך באכילתו על סמך ברכת מזונות שבירך בתחלה, ואינו צריך לברך עתה המוציא, אף שאוכל שבעים ושתים דרהם. [ילקו״י, הלכות ברכות עמ׳ קלז].

יח זלאביה [זינגולא] הנעשית מסולת ודבש, ומטגנים אותה בשמן, מברכים עליהם מזונות. וכן במה שעושים מקמח דליל עם סוכר ומטגנים אותו ומטבלים אותו בדבש כשהוא חם, ברכתו מזונות. ואפילו אם קבע סעודתו עליהם, דהיינו שאכל יותר משיעור מאתים ושש עשרה גרם, אינו מברך אלא מזונות וברכה אחת מעין שלש. [ילקו״י, דיני ברהמ״ז וברכות עמ׳ קלח].

יט האוכל פת הבאה בכיסנין, ומלפת מעט בפירות הנמצאים לפניו, ועיקר כוונת אכילתו היא לפת הבאה בכיסנין, אינו מברך על הפירות, שהם נחשבים כטפלים כלפי העוגה. ואם באמצע אכילת העוגה אוכל מהפירות לבדם, וכבר אינו מלפתם ביחד, אין האחד פוטר את השני בברכה, וצריך לברך על שניהם. [ילקוט יוסף, ח״ג דיני ברהמ״ז וברכות עמוד קלט, ועמוד תקלו סעיף ח׳].